

Dr hab. Barbara Bętkowska-Korpała
Zakład Psychologii Lekarskiej Katedry Psychiatrii
Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum, Kraków

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr Marii Marklinger-Somy

ZACHOWANIA ZDROWOTNE A ZASOBY OSOBISTE PIELĘGNIAREK AKTYWNYCH ZAWODOWO

przygotowanej pod kierunkiem Pani Profesor dr hab. Ewy Wilczek-Rużyczki

W przedłożonej do recenzji rozprawie doktorskiej, pani mgr Maria Marklinger-Soma podjęła analizę zachowań zdrowotnych pielęgniarek aktywnych zawodowo w kontekście posiadanych przez nie zasobów osobistych.

Już na wstępie warto zaznaczyć, że praca Doktorantki wnosi nowe informacje do wiedzy na temat stylu życia pielęgniarek związanego z zachowaniami zdrowotnymi i ich uwarunkowaniami osobistymi. Oryginalność badań związana jest analizą wpływu wybranych zasobów osobistych i zmiennych socjodemograficznych na zachowania zdrowotne pielęgniarek aktywnych zawodowo.

Rozprawa doktorska ma charakter teoretyczno-empiryczny i spełnia warunki formalno-językowe. Jej struktura ma klasyczny charakter i razem z aneksem liczy 177 stron. Jej układ jest zgodny z wymaganiami dotyczącymi prac doktorskich o charakterze empirycznym. Praca jest napisana z bardzo dużą starannością, a pod względem edytorskim ma bardzo elegancką formę.

Punktem wyjścia dla sformułowania pytań i hipotez badawczych jest teoretyczna część pracy. W pierwszym teoretycznym rozdziale Autorka w sposób bardzo przystępny scharakteryzowała konceptualizacje zachowań zdrowotnych, zwracając uwagę na modele zdrowia, zachowań zdrowotnych i ich zmiany. Kolejny rozdział został poświęcony

definiowaniu i podziałowi zasobów osobistych oraz omówieniu wybranych konstrukcji teoretycznych, które mają znaczenie dla autorskiego modelu badawczego. Ostatni rozdział Doktorantka poświęciła opisowi specyfiki pracy zawodowej pielęgniarki.

Wśród istotnych walorów rozdziałów teoretycznych rozprawy należy wymienić:

- uwzględnienie zagadnienia istotnego dla poznania uwarunkowań zachowań zdrowotnych u osób, wykonujących zawód medyczny oraz uwzględnienie w modelu zasobów osobistych co stanowi o oryginalności badań;
- syntetyczne i analityczne opracowanie poruszanej problematyki, wnikliwe analizy teoretycznych konstruktów oraz ich wzajemne powiązania;
- skorzystanie z bogatej, najnowszej literatury przedmiotu - 257 pozycji bibliografii obejmującej zarówno publikacje polskie, jak i zagraniczne;
- używanie bardzo poprawnego, eleganckiego stylu prezentowania treści ułatwiającego czytelnikowi lekturę.

Część empiryczną tworzą cztery rozdziały. W rozdziale „Założenia i cele pracy” Doktorantka określiła cel pracy jakim było poznanie związku między zachowaniami zdrowotnymi, a zasobami osobistymi u pielęgniarek aktywnych zawodowo.

Autorka sformułowała dziewięć pytań badawczych i odpowiadające im hipotezy. Skonstruowała klasyczny model badawczy, w którym zachowania zdrowotne stanowiły zmienne zależne, a zasoby osobiste zmienne niezależne. Operacjonalizacja zmiennych nie budzi zastrzeżeń, a dobór narzędzi badawczych moim zdaniem jest trafny. Użyte narzędzia mają dobre parametry statystyczne.

Badania przeprowadzono w grupie 1700 pielęgniarek oddziałów zabiegowych i niezabiegowych w szpitalach, na terenie województwa małopolskiego. Do analiz statystycznych włączono grupę 1420 osób, które uzupełniły wszystkie kwestionariusze. Warto zaznaczyć, że odsetek uzyskania danych do analiz wyniósł blisko 84%.

Po zaprezentowaniu charakterystyki grupy badanej Doktorantka prezentowała kolejne wyniki swoich badań, które przedstawiała zgodnie z kolejnością formułowanych hipotez. Wykonywała analizy statystyczne dopasowane do analizowanego problemu. Na koniec przeprowadziła analizy regresji liniowej metodą krokową.

Autorka uzyskała bardzo dużą ilość wyników, z którymi znakomicie poradziła sobie, prezentując je we właściwej kolejności, zapoznając czytelnika z kolejnymi zagadnieniami i uzasadniając dobór metod analiz statystycznych. Wiele wyników wyjaśnia zależności ale też jest inspirujących do dalszych badań. Zaciekało mnie znaczenie wskaźnika wytrwałości i determinacji w działaniu dla zachowań zdrowotnych. Wskaźnik ten w grupie pielęgniarek najmłodszych stażem przyjmował wartości najniższe, co przekłada się na zachowania profilaktyczne. Jaką interpretację wyniku wskaźnika wytrwałości w najmłodszej grupie pielęgniarek Autorka badań proponuje?

Prezentacja wyników jest bardzo czytelna, starannie wykonane są tabele. Wnikliwe omawianie wyników oraz ich interpretacja świadczy o wysokich kompetencjach badawczych Autorki. W dyskusji Doktorantka z dużą biegłością odnosiła swoje wyniki do danych z literatury przedmiotu.

Wśród istotnych walorów części empirycznej rozprawy należy wymienić:

- sformułowanie oryginalnego celu badań własnych i zrealizowanie go;
- brak zastrzeżeń o dotyczących modelu badawczego
- przeprowadzenie badań w dużej grupie badanej;
- optymalny dobór narzędzi badawczych;
- wnikliwa analiza uzyskanych wyników;
- wnikliwa dyskusja odnosząca zyskane wyniki do bogato cytowanej literatury przedmiotu;
- poprawnie sformułowane wnioski;
- tytuł dysertacji odpowiada treści pracy.

Podsumowując, część teoretyczna rozprawy doktorskiej jest bardzo dobrze przygotowanym wprowadzeniem do części empirycznej badań własnych. Autorka opracowując teoretyczne podstawy dla swojego modelu badań zapoznała się z literaturą przedmiotu, dokonując analizy i syntezy wielokierunkowych badań i przedstawiła treści w przejrzystej, bardzo starannej formie. Część empiryczna badań własnych ma oryginalny charakter i spełnia standardy pracy naukowej. Nie dostrzegam punktów, które wskazywałyby na słabość przedstawionej dysertacji.

KONKLUZJA

Przedstawiona do recenzji praca spełnia wymagania stawione rozprawom doktorskim zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku w sprawie warunków i trybu przeprowadzania przewodów doktorskich (Dz.U. z 2018, poz.261) oraz art. 13 Ustawy o tytułach i stopniach naukowych z dnia 14 marca 2003 roku (Dz.U. z 2016r., poz.882 z późn. Zm.) Praca jest oryginalna, wskazuje na posiadanie wiedzy w dziedzinie nauki o zdrowiu oraz kompetencji w zakresie prowadzenia badań naukowych.

W związku z powyższym wnoszę do Wysokiej Rady Kolegium Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku wniosek o wyróżnienie rozprawy doktorskiej i o dopuszczenie Pani mgr Marii Marklinger-Somy do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

B. Białkowski-Korpała

Kraków, 8 wrzesień 2020 roku